

НАЦИОНАЛНИ ПАРК ТАРА

**ПРОГРАМ УПРАВЉАЊА
НАЦИОНАЛНИМ ПАРКОМ ТАРА
ЗА 2024.ГОДИНУ**

новембар, 2023.године, Бајина Башта

Република Србија
МИНИСТАРСТВО

ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Број: 000367120 2023 14850 004 002 501 113

Датум: 30.1.2024. године

Немањина 22-26

Београд

14.02.2024

516

Министарство заштите животне средине, државни секретар Сара Павков по Решењу о овлашћењу број 021-01-37/22-09 од 10.11.2022. године, на основу члана 54. став 4. Закона о заштити природе („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10, 91/10 - исправка, 14/16, 95/18-др. закон и 71/21), члана 12. став 8. Закона о националним парковима („Службени гласник РС”, бр. 84/17 и 95/18 др. закон) и члана 23. став 2. Закона о државној управи („Службени гласник РС”, бр. 79/05, 101/07, 95/10, 99/14, 47/18, 30/18-др. Закон и 47/18), даје

САГЛАСНОСТ

на

Програм управљања

Националним парком „Тара” за 2024. годину

Образложење

Јавно предузеће „Национални парк Тара”, које управља Националним парком Тара, дописом број 1584 од 14. новембра 2023. године доставило је на сагласност овом министарству Програм управљања Националним парком Тара за 2024. годину (у даљем тексту: Програм управљања). Одлуку о усвајању Програма управљања донео је Надзорни одбор Јавног предузећа „Национални парк Тара” на седници одржаној 14. новембра 2023. године.

На Програм управљања дата је сагласност, имајући у виду да исти садржи приоритетне задатке, организационе и материјално-финансијске претпоставке и елементе за обављање послова управљања, односно циљеве заштите и одрживог коришћења, могућности и ограничења за њихово остваривање, детаљан приказ годишњих задатака на чувању, одржавању, унапређењу, приказивању и одрживом коришћењу заштићеног подручја за потребе науке, образовања, рекреације и туризма и укупног социо-економског развоја, приказ конкретних послова на изради и доношењу управљачких докумената, приказ субјеката и организационих и материјалних услова за извршења програма, висине и извора потребних финансијских средстава, а у складу са Законом о заштити природе, Законом о националним парковима, Планом управљања Националним парком „Тара” за период 2020-2029. година и Решењем о условима заштите природе које је издало Министарство заштите животне средине (353-02-03759/2023-04 од 9.11.2023. године).

Ова сагласност је саставни део Програма управљања Националним парком „Тара” за 2024. годину.

Достављено:

- ЈП „НП Тара”,
31250 Бајина Башта,
М. Топаловића 3
- Инспекција за заштиту животне средине
- Архива.

ДРЖАВНИ СЕКРЕТАР

Сара Павков

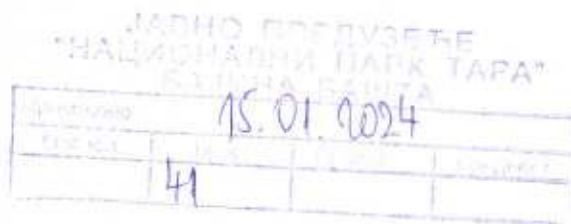
Република Србија
МИНИСТАРСТВО
ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Број: 353-02-03759/1/2023-04

Датум: 27.12.2023. године

Немањина 22-26

Београд

На основу члана 9. став 18. Закона о заштити природе („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10, 91/10 - исправка, 14/16, 95/18-др. закон и 71/21) а решавајући по захтеву ЈП „Национални парк Тара”, за издавање мишљења о испуњености услова заштите природе издатих Решењем Министарства број 353-02-03759/2023-04 од 9.11.2023. године за израду Програма управљања Националним парком „Тара” за 2024. годину. Министарство заштите животне средине, државни секретар Министарства заштите животне средине Сара Павков, по Решењу о овлашћењу број 021-01-37/22-09 од 10.11.2022. године, доноси:

МИШЉЕЊЕ

ЈП „Национални парк Тара”, ул. Миленка Топаловића 3, 31250 Бајина Башта, упутило је захтев (број 1660 од 5.12.2023.) Министарству заштите животне средине, за издавање мишљења о испуњености услова заштите природе издатих Решењем број 353-02-03759/2023-04 од 9.11.2023. за израду Програма управљања Националним парком „Тара” за 2024. годину.

Уз захтев је достављен текст Програма управљања Националним парком „Тара” за 2024. годину. Увидом у предметни Програм управљања Националним парком „Тара” за 2024. годину, утврђено је да су услови заштите природе издати Решењем број 353-02-03759/2023-04 од 9.11.2023. године, уважени и инкорпорирани у исти.

С тим у вези Министарство заштите животне средине, у складу са чланом 9. став 18. Закона о заштити природе („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10, 91/10 - исправка, 14/16, 95/18-др. закон и 71/21) издаје позитивно мишљење о испуњености услова заштите природе из Решења број 353-02-03759/2023-04 од 9.11.2023. године.

Достављено:

- ① ЈП „Национални парк Тара”,
ул. Миленка Топаловића 3, 31250 Бајина Башта,
- Архива

Република Србија
МИНИСТАРСТВО
ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Број: 353-02-03759/2023-04

Датум: 9.11.2023. године

Немањина 22-26

Београд

На основу члана 9. став 8. Закона о заштити природе („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10, 91/10 - исправка, 14/16, 95/18-др. закон и 71/21), чл. 23. став 2. и 24. Закона о државној управи („Службени гласник РС”, бр. 79/05, 101/07, 95/10, 99/14, 30/18-др. закон и 47/18), члана 6. став 1. Закона о министарствима („Службени гласник РС”, бр. 128/20 и 116/22), члана 136. Закона о општем управном поступку („Службени гласник РС”, број 18/16 и 95/18 – аутентично тумачење), Уредбе о режимима заштите („Службени гласник РС”, број 31/12), Уредбе о еколошкој мрежи („Службени гласник РС”, бр. 102/10) и Законом о националним парковима („Службени гласник РС”, бр. 84/17 и 95/18 др. закон), решавајући по захтеву ЈП „Национални парк Тара”, за издавање услова заштите природе, Министарство заштите животне средине, државни секретар Сара Павков по Решењу о овлашћењу број 021- 01-37/22-09 од 10.11.2022. године, доноси:

РЕШЕЊЕ
о условима заштите природе

У складу са Стручном основом 03 број 020-3760/2 од 7.11.2023. године, Планом управљања Националним парком „Тара” за период 2020-2029. година („Службени гласник РС”, број 95/21) и Просторним планом подручја посебне намене Националног парка „Тара” („Службени гласник РС”, број 44/20), активности на изради Програма управљања Националним парком „Тара” за 2024. годину, **могу се извести под следећим условима:**

1. Програм управљања усагласити са Законом о националним парковима, Законом о заштити природе и Планом управљања за период 2017–2027. године;

2. Планирати управљање посетиоцима односно израду Плана управљања посетиоцима за најпосећеније локалитете са граничним капацитетима, максималним бројем посетилаца и њиховом заштитом, опремање објеката улазних капија, штампање промо материјала и сл.;

3. У области управљања природним ресурсима заштићеног природног подручја програмом дефинисати активности:

- на мониторингу Панчићеве оморике на огледним површинама Црвене Стене, Љути Брег, Било и Црвени поток и праћење стања употребом беспилотне летелице на подручју кањона Дрине;

- везане за рестаурацију одабраних типова отворених станишта, посебно валажних;

- на истраживању одабраних биљних врста и њихових угрожених станишта у циљу рестаурације и предлагања мера појачања популација на сличним, адекватним стаништима и повољним локацијама;

- наставку мониторинга орхидеја, маховина и гљива, ревитализацији станишта српске режухе;

- реализацији мониторинга крупних звери, птица, дневних лептира и панчићевог скакавца;

- на праћењу 10 спелеолошких објеката и утврђивања елемента геонаслеђа;
- на картирању инвазивних биљних врста;
- мониторингу воде и климе;
- на управљање културним наслеђем;
- на заштити и управљању шумама (*заштита шума од сушења* - праћење стања шума на постављеним огледним површинама, мониторинг сипаца поткорњака, *противпожарна заштита* – наставак израде Плана заштите шума од пожара, *нега и обнављање шума* - неговање засада и пошумљених површина, пошумљавање голети и површина насталих процесом сушења шума, као и сакупљање семена и производњу садног материјала, ажурирање електронске базе, премер шума и израда Основа газдовања шумама, *коришћење шума* - спровођење годишњих редовних планова сеча обнављања и плана проредних сеча у складу са основама и програмима газдовања шумама сопственика и др.;

- на заштити ловне фауне и риболовних вода.

4. Очување, унапређење посебних природних вредности Националног парка и њихово наменско коришћење за научна истраживања и образовни рад, у складу са режимима заштите;

5. Дефинисати активности које ће бити усмерене на информисање/едукацију и презентацију Парка и планирати промоцију вредности заштићеног подручја као медијско приказивање, штампање промотивног материјала, едукативно-промотивне активности и др;

6. Програм треба да садржи и све задатке и активности на сарадњи са локалном заједницом и осталим корисницима заштићеног подручја, као и активности на међународној сарадњи, сарадњи са другим заштићеним подручјима Србије и осталим институцијама;

7. С обзиром на то да се предметно подручје налази у обухвату еколошки значајног подручја „Тара” еколошке мреже Републике Србије, потребно је придржавати се мера заштите прописаних Уредбом о еколошкој мрежи у циљу спречавања и смањења, контроле и санације свих облика загађивања;

а) Планирати активности на праћењу, контроли и евиденцији нелегалне изградње објеката, као и обавезан стручни надзор по захтеву Завода за заштиту природе Србије за потребе издавања услова природе;

8. Обезбедити активно учешће у надзору над извођењем свих радова и активности на терену. Особе задужене за извођење радова на терену морају бити упознате са мерама заштите станишта и дивљих врста, као и са конкретним мерама које треба да се примењују током радова;

9. Посебну пажњу посветити мерама заштите у случају акцидентних ситуација, посебно пожара;

10. Програмом предвидети вођење евиденције о стању природних вредности и о људским активностима и делатностима које су у супротности са актом о заштити и представљају фактор угрожавања и оштећења заштићеног подручја и податке о томе доставити Заводу;

11. Уз захтев за издавање Мишљења о испуњености услова на Програм управљања за 2024. годину, потребно је Заводу доставити извештај о реализованом мониторингу строго заштићених и заштићених врста, евидентираним инвазивним врстама, као и реализованим пројектним истраживањима са подацима: назив пројекта, назив организације или истраживача/сакупљача података и предмет истраживања (научни назив врсте/објекта, датум налаза, географска позиција, назив локалитета, бројност и други параметри);

Приликом израде предметног Програма предвидети **следеће забране прописаних Уредбом о еколошкој мрежи:**

- 1) Уништавања и нарушавања станишта, као и уништавања и узнемиравања дивљих врста;
- 2) Промена намена површина под природном и полуприродном вегетацијом (шуме, ливаде и пашњаци);
- 3) Промена морфолошких и хидролошких особина подручја од којих зависи функционалност коридора;

Образложење

ЈП „Национални парк Тара“, ул. Миленка Топаловића 3, 31250 Бајина Башта, упутио је захтев Министарству заштите животне средине (бр. 1489 од 11.10.2023.) за издавање услова заштите природе за изграду Програма управљања Националним парком „Тара“ за 2024. годину.

На основу достављеног Захтева, утврђено је да је планирана израда Програма управљања Националним парком „Тара“ за 2024. годину. Програмом управљања предвиђене су активности: заштите, очувања, уређења и одрживог коришћења заштићеног подручја; заштите, одржавања, праћења и унапређивања стања природних и створених вредности; управљање посетиоцима и природним ресурсима; научно-истраживачки и образовни рад; планирање, изградња и уређење простора; промоција вредности заштићеног подручја; сарадња са локалном заједницом и осталим корисницима парка.

На основу члана 9. став 5. Закона о заштити природе, по захтеву Министарства заштите животне средине, Завод за заштиту природе Србије издао је Стручну основу (03 бр. 020-3760/2 од 7.11.2023. године) по предметном захтеву.

Констатовано је да се израђује Програм управљања је заштићено подручје Национални парк „Тара“, у коме су дефинисани режими заштите I, II и III степена у складу са Законом о националним парковима. Целокупна територија Националног парка налази се у оквиру граница еколошки значајног подручја „Тара“ еколошке мреже Републике Србије, у чијем су обухвату међународно и национално значајно подручје за птице „Тара“ (IBA подручје – Important Bird Area) са класификационим кодом RS026IBA, одабрано подручје за дневне лептире „Тара“ (PBA подручје – Prime Butterfly Area) са класификационим кодом 25, међународно значајно подручје за биљке „Тара“ (IPA подручје – Important Plants Area), као и Емералд подручје „Тара“ са класификационим кодом RS0000009, према Уредби о еколошкој мрежи.

Национални парк Тара налази се на крајњем западу Србије. Обухвата највећи део планине Таре, захватајући планинско подручје ограничено лактастим током Дрине између Вишеграда и Бајине Баште. Површина НП „Тара“ од 24.991 ha административно припада општини Бајина Башта. Тара је једна од ретких планина у овом делу Балкана са веома очуваним изворним шумским екосистемима, што је чини најшумовитијом планином Србије и са једним од најочуванијих и најпродуктивнијих шумских екосистема Европе.

Чланом 10. Закона о националним парковима дефинише да се забране и ограничења радова и активности у оквиру прописаних режима заштите, утврђују Планом управљања за национални парк. Чл. 12. истог закона прописује да се План управљања реализује годишњим програмом управљања Националним парком.

Заштита еколошке мреже, на основу Члана 6. Уредбе о еколошкој мрежи обезбеђује се спровођењем прописаних мера заштите ради очувања биолошке и предеоне разноврсности, одрживог коришћења и обнављања природних ресурса и добара и унапређења заштићених подручја, типова станишта и станишта дивљих врста у складу са

законом којим се уређује заштита природе, и другим прописима, као и актима о проглашењу заштићених подручја и међународним уговорима.

У складу са горе наведеним издаје се Решење о условима заштите природе за изграду Програма управљања Националним парком „Тара” за 2024. годину, уз примену наведених мера и ограничења. За све друге радове/активности на предметном подручју, или промене планске/пројектне документације, потребно је поднети нови захтев. Подносилац захтева је у обавези да о добијеном решењу, условима и активностима обавести управљача заштићеног подручја.

Подносилац захтева је платио Републичку административну таксу, у складу са Законом о републичким административним таксама и ослобођен је плаћања таксе за издавање стручне основе за израду Решења о условима заштите природе, по тарифном броју 186а Закона о републичким административним таксама („Службени гласник РС”, бр. 43/03, 51/03-испр., 61/05, 101/05-др. закон, 5/09, 54/09, 50/11, 70/11-усклађени дин. изн., 55/12-усклађени дин. изн., 93/12, 47/13-усклађени дин. изн., 65/13- др. закон, 57/14 - усклађени дин. изн., 45/15 - усклађени дин. изн., 83/15, 112/15, 50/16 - усклађени дин. изн., 61/17 - усклађени дин. изн., 113/17, 3/18 - испр., 50/18 - усклађени дин. изн., 95/18, 38/19 - усклађени дин. изн., 86/19, 90/19 - испр., 98/20 - усклађени дин. изн., 144/20, 62/21-усклађени дин. изн., 138/22 и 54/23- усклађени дин. изн.).

Поука о правном средству:

Против овог решења може се изјавити жалба Влади Републике Србије у року од 15 дана од дана његовог пријема. Жалба се предаје непосредно Министарству заштите животне средине у Београду, Немањина 22-26, 11000 Београд или путем поште са доказом о уплати републичке административне таксе у износу од 560 динара, по тарифном броју 6 Закона о републичким административним таксама („Службени гласник РС”, бр. 43/03, 51/03 - испр, 61/05, 101/05 - др. закон, 5/09, 54/09, 50/11, 70/11 - усклађени дин. изн, 55/12 - усклађени дин. изн, 93/12, 47/13 - усклађени дин. изн, 65/13 - др. закон, 57/14 - усклађени дин. изн, 45/15 - усклађени дин. изн, 83/15, 112/15, 50/16 - усклађени дин. изн, 61/17 - усклађени дин. изн, 113/2017, 3/18 - испр. и 50/18 - усклађени дин. изн, 95/2018, 38/19 - усклађени дин. изн, 86/19, 90/19 - испр. 98/20 - усклађени дин. изн, 144/20 и 62/21-усклађени дин. изн. 138/22 и 54/23- усклађени дин. изн.).

Достављено:

- ЛП „НП Тара”
- ул. Миленка Топаловића 3, 31250 Бајина Башта
- Сектор за надзор и превентивно деловање у животној средини,
- Др. Ивана Рибара 91, 11070 Нови Београд
- Завод за заштиту природе Србије
- ул. Јапанска 35, 11070 Нови Београд
- Архива

ДРЖАВНИ СЕКРЕТАР

Сара Павков

ЈП „Национални парк Тара“

40 Број: 1573/3

Датум: 14.11.2023. год.

Бајина Башта

На основу члана 22. Закона о јавним предузећима ("Службени гласник РС" број: 15/16 и 88/19), члана 54. Закона о заштити природе ("Службени гласник РС" број: 36/09, 88/10, 9/10 – исправка 14/16, 95/18 – др.закон и 71/21), члана 12. Закона о Националним парковима ("Службени гласник РС" број: 84/15 и 95/18 – др.закон) и члана 29. Статута ЈП "Национални парк Тара" Бајина Башта, Надзорни одбор предузећа, дана 14.11.2023. године, донео је следећу:

ОДЛУКУ
о усвајању Програма управљања
Националним парком Тара за 2024. годину

I. УСВАЈА СЕ Програм управљања Националним парком Тара за 2024. годину.

II. Програм управљања је саставни део ове одлуке.

III. Програм управљања доставити на сагласност у складу са чланом 54. став 1. Закона о заштити природе ("Службени гласник Републике Србије" број: 36/09; 88/10; 9/10 – исправка; 14/16, 95/18 – др.закон и 71/21).

Надзорни одбор

Предраг Петровић, председник

I УВОД

На основу члана 54. Закона о заштити природе (“Службени гласник Републике Србије“ бр.36/09, 88/10, 9/10 - исправка, 14/2016, 95/2018 - др. закон и 71/2021 - др. закон), члана 12. Закона о националним парковима (“Службени гласник Републике Србије“ бр. 84/15 и 95/2018 - др. закон), Плана управљања Националним парком Тара за период 2020 - 2029. године (број 353-8787/2021 од 30.09.2021. године), и Решења о условима заштите природе (број 353-02-03759/2023-04 од 09.11.2023.године), урађен је Програм управљања Националним парком Тара за 2024. годину.

Програмом управљања за 2024. годину дефинисани су основни циљеви на заштити, очувању и унапређењу природних и културно - историјских вредности Националног парка Тара, управљању природним ресурсима, научно - истраживачком раду, планирању и изградњи, промоцији подручја, сарадњи са локалном заједницом и другим субјектима, сарадњи са другим заштићеним добрима, међународној сарадњи, као и извори финансирања планираних активности.

II ЦИЉЕВИ ЗАШТИТЕ, ОЧУВАЊА, УНАПРЕЂЕЊА И ОДРЖИВОГ КОРИШЋЕЊА ЗАШТИЋЕНОГ ПОДРУЧЈА

Општи циљеви заштите и унапређења подручја су:

- Заштита, очување и унапређење постојећих природних и створених вредности, као и укупне предеоне, геолошке и биолошке разноврсности,
- Унапређење и наменско коришћење вредности подручја и одрживо управљање природним ресурсима, пре свега шумама и водама, кроз обезбеђење стабилности екосистема и побољшање њиховог укупног стања.

Специфични циљеви:

- Очување и унапређење типова станишта која су од националног и међународног значаја,
- Заштита, очување и унапређење биолошке разноврсности (генетичке, специјске и екосистемске),
- Заштита, очување и унапређење геолошке разноврсности,
- Очување квалитета основних чинилаца животне средине (ваздух, вода, земљиште), заштита од буке и обезбеђење адекватног управљања отпадом,
- Унапређење и очување шума националног парка кроз обезбеђење њихове стабилности и одрживог управљања,
- Заштита, очување и презентовање културно - историјских вредности и знаменитости,
- Очување пејзажних и амбијенталних вредности простора, као препознатљивог визуелног израза простора,
- Одрживи развој подручја и стварање услова за унапређење квалитета живота и рада локалног становништва кроз подстицање традиционалних делатности на подручју пољопривреде, сеоског туризма, екотуризма и старих заната,
- Повећање свести јавности о вредностима подручја парка кроз разноврсне едукативне и промотивне садржаје за посетиоце свих узраста и способности,
- Унапређење информативно - презентационих и едукативних садржаја парка, како би се омогућио јединствени доживљај и ефикасно управљање посетиоцима подручја парка.

III ЗАШТИТА, ОДРЖАВАЊЕ, ПРАЋЕЊЕ СТАЊА И УНАПРЕЂЕЊЕ ПРИРОДНИХ И СТВОРЕНИХ ВРЕДНОСТИ

1. Приоритетне мере и активности на управљању природним вредностима

Приоритетне мере на управљању природним вредностима Националног парка Тара су заштита, управљање и унапређење стања природних вредности.

1.1. Чување подручја

Заштиту, односно чување подручја и унутрашњи ред у заштићеном подручју, спроводиће служба чувара заштићеног подручја, кроз редовну контролу свих активности у Националном парку Тара, чување граница заштићеног подручја, одржавање унутрашњег реда, контролу градње објеката, коришћења простора, контролу одржавања спортско-рекреативних манифестација, као и контролу управљања и одлагања комуналног отпада. Посебна активност чуварске службе огледаће се кроз активне мере на противпожарној заштити, контроли уласка у заштићено добро, контроли уласка моторних возила на „улазним капијама“, као и примена накнада за коришћење заштићеног простора. Своје активности чуварска служба спроводиће у складу са Правилником о унутрашњем реду.

1.1.1. Чуварска служба:

- бруто зараде запослених чувара у износу од 18.000.000,00 динара, (Министарство заштите животне средине - суфинансирање – 14.250.000,00 динара, Сопствена средства: 3.750.000,00 динара),
- материјални трошкови чуварске службе:
гориво, ауто делови и остало – 2.000.000,00 динара (Министарство заштите животне средине : 1.000.000,00 динара, сопствена средства : 1.000.000,00 динара),
Софтвер и рачунари за чуварску службу - 1.500.000,00 динара (Министарство заштите животне средине : 1.200.000,00 динара, сопствена средства : 300.000,00 динара),
униформа за чуваре – 2.100.000,00 динара (Министарство заштите животне средине : 1.650.000,00 динара, сопствена средства : 450.000,00 динара),

Планирана средства:

Министарство заштите животне средине - субвенције: 18.100.000,00 динара
Сопствена средства (накнада): 5.500.000,00 динара

Извршиоци:

Предузеће

1.1.2. Противпожарна заштита:

У чувању подручја Националног парка Тара посебна пажња усмерена је на активности у организовању противпожарне заштите, планирана је редовна провера знања свих запослених у противпожарној заштити, провера исправности противпожарних апарата, као и редовна дежурства на терену у летњем периоду.

Противпожарна заштита базира се на средњорочном Плану заштите шума од пожара за подручје којим газдује ЈП “Националног парка Тара”- Бајина Башта и вршиће се кроз превентивне и директне мере заштите од пожара.

Кроз међународни пројекат „Побољшање система управљања ванредним ситуацијама прекограничном подручју БиХ и Србије“, набављена су два специјализована противпожарна возила и по овом пројекту очекују се средства донације, у износу од 2.350.000,00 динара.

Планирана средства:

Средства донације: 2.350.000,00 динара
Сопствена средства (накнада): 500.000,00 динара

Извршиоци:

Предузеће

1.2. Одржавање подручја

Активност на одржавању подручја односи се на чување и обнављање утврђених граница заштићеног подручја, по потреби њихово обнављање на терену, обнављање информативних табли за локалитете у I степену заштите, решавање имовинских односа, управљање отпадом и рад других служби на управљању подручјем.

1.2.1. Обнављање утврђених граница

У складу са Законом о националним парковима (“Службени гласник РС“ број 84/15), вршиће се обнављање утврђених граница парка и израда записника о утврђеним границама.

По потреби вршиће се и обнављање табли за локалитете под режимом заштите I степена. За утврђивање граница планирано је ангажовање агенција за геодетске услуге.

Планирана средства:

Сопствена средства (накнаде): 3.000.000,00 динара.

Извршиоци:

Предузеће

1.2.2. Откуп парцела под омориком у I степену заштите

У циљу свеобухватније заштите оморике као заштићене врсте и природне реткости Националног парка Тара и Републике Србије, у резервату природе „Змајевачки поток“, започет је поступак откупа преостале три приватне парцеле, укупне површине од 6,1462 ха. Преостале су две парцеле за откуп, катастарска парцела број 2067/3 и 2067/5 КО Заовине. Откупом наведене површине, локалитет под I степеном заштите, „Змајевачки поток“, биће целом својом површином у државном власништву. Активност је била планирана и у ранијим периодима, али није спроведена активност добијања сагласности за откуп наведених парцела.

Вршиће се и откуп других парцела у првом степену заштите.

За спровођење наведене активности планирана су средства суфинансирања у износу од 5.000.000,00 динара, од Министарства заштите животне средине.

Планирана средства:

Министарство заштите животне средине - субвенције: 5.000.000,00 динара
Сопствена средства (накнада): 500.000,00 динара

Извршиоци:

Предузеће

1.2.3. Управљање отпадом и чишћење простора

Са простора националног парка, редовно се прикупља и односи комунални отпад од стране општинског Јавног комуналног предузећа „12 септембар“ - Бајина Башта и за део извршених услуга комуналног предузећа, управљач сноси трошкове.

Поред наведених, планиране су и посебне активности по указаној потреби на уклањању дивљих депонија и отпада са излетишта и јавних површина, а посебно са хидроакумулације Перућац.

Планирана средства:

Сопствена средства (накнаде): 2.500.000,00 динара.

Извршиоци:

Предузеће

1.2.4. Остале управљачке активности

Поред чуварске службе, чување, одржавање и управљање заштићеним добром, вршиће и друге службе Предузећа у складу са својим овлашћењима.

Економско – финансијски сектор, као и правни сектор, функционисаће из области својих овлашћења и допринеће правилном и успешном раду управљача. У оквиру ове активности су планирана средства за бруто зараде осталог особља запосленог на пословима управљања заштићеним подручјем, као и материјални трошкови (грејање, птт, вода, струја, канцеларијски материјал, одржавање простора и сл).

Предузеће ће у складу са својим овлашћењима спроводити и остале активности везане за своју делатност и пословање, као што су обавезе комуналне таксе, накнада за животну средину, накнада за посечено дрво, пореза, доприноса и друго.

Планирана средства:

Сопствена средства: 200.700.000,00 динара

Сопствена средства (накнаде): 3.650.000,00 динара

Извршиоци:

Предузеће

1.3. Праћење стања природних вредности - мониторинг

Шире подручје Таре идентификовано је као подручје значајно за биљке (Important Plant Areas – IPA) и као подручје значајно за птице – (Important Bird Areas – IBA) CODE: IBA026SRB. Поред тога, од 2003. године подручје Националног парка „Тара“ представља и одабрано подручје за дневне лептире у Србији (Prime Butterfly Areas in Serbia – PBA).

У оквиру EMERALD мреже, подручје Таре је идентификовано као значајно подручје (TARA YUSRB009). EMERALD представља еколошку мрежу састављену од Подручја од посебне важности за заштиту природе (ASCI), односно просторних целина и станишта које су од посебног националног и међународног значаја са аспекта очувања биолошке разноврсности.

Подручје Националног парка Тара препознато је и као значајно подручје у оквиру еколошке мреже НАТУРА 2000 и по Директиви о стаништима и по Директиви о птицама.

Имајући у виду наведено и у складу са одредбама Уредбе о еколошкој мрежи, планиране су активности на праћењу стања природних вредности, кроз редовне активности на процени стања и заштити строго заштићених врста и станишта. У складу са Уредбом о еколошкој мрежи, забрањује се:

- уништавање и нарушавање станишта, као и узнемиравање дивљих врста,
- промена намене површибана под природном вегетацијом (шуме, ливаде и пашњаци),
- промена морфолошких и хидролошких особина подручја од којих зависи функционалност коридора.

1.3.1. Мониторинг Панчићеве оморице

Током претходних година вршено је на више начина праћење стања угрожене врсте, Панчићеве оморице, чија су скоро, сва налазишта у Србији на подручју Националног парка

Тара. Захваљујући досадашњим истраживањима, одређене популације Панчићеве оморице са одређених аспеката су биле значајне за очување, обзиром да је евидентан процес изумирања Панчићеве оморице на природним стаништима. Узроци за то су бројни, попут климатских промена и интензивнијег процеса сушења.

Неопходно је применити више метода мониторинга станишта оморице, како би се у будућности обезбедило квалитетније управљање популацијама ове угрожене врсте.

Постоји и више пројеката и научних истраживања који се баве ово врстом, па је неопходно ускладити све ове активности.

Праћење стања у огледним пољима

- Пошто се у 2024. години, навршава 10 година од установљених огледних површина планира се поновни премер (пречник, висина) и обнова обележених маркација стабала,
- Након претходних активности, наставља се са праћењем стања према установљеној процедури, која подразумева: обилазак свих станишта оморице, увид у процесе сушења и обнављања на 4 огледна поља (Црвене Стене, Љути брег, Било, Црвени поток),
- Други вид праћења станишта оморице, представља обилазак свих станишта оморице ради увида у процесе сушења и обнављања.

Наставиће се активности на примени активних мера заштите, односно вештачкој обнови природне популације на простору шумо - тресаве „Црвени поток“, у складу са добијеним условима заштите природе из 2023. године.

Фотограметријско праћење Панчићеве оморице (Picea omorika)

Током 2023. године, набављена је беспилотна летелица која омогућава праћење стања Панчићеве оморице и на најнеприступачнијим теренима. Употребом беспилотних летелица омогућује се и праћење здравственог стања и приближног бројног стања на подручју кањона Дрине.

Планирана средства:

Сопствена средства (накнада): 200.000,00 динара

Извршиоци:

Предузеће

1.3.2. Мониторинг станишта

У сарадњи са Биолошким факултетом из Београда, установљени су основи за праћење станишта.

Мониторинг станишта врши се у складу са *Правилником о критеријумима за издвајање типова станишта, о типовима станишта, осетљивим, угроженим, ретким и за заштиту приоритетним типовима станишта* ("Службени гласник РС", број 35/2010). Оно што је евидентно јесте нарастање травњачких површина и интензивна сукцесија нешумских у шумска станишта. Да би се процес зауставио, неопходно је увести мере за очување датих типова станишта и започети са рестаурацијом истих.

Услед неповољних климатских услова влажна станишта су посебно погођена, па је потребно увести мере за њихово очување, односно потребна је рестаурација одабраних типова станишта.

Планирана средства:

Сопствена средства (накнада): 200.000,00 динара

Извршиоци:

Предузеће

1.3.3. Мониторинг флоре

Мониторинг флоре је вишегодишња активност, наставиће се праћењем најзначајних врста биљака за Тару, при томе је посебан акценат праћење ендемичних и строго заштићених врста у Националном парку Тара. Активност се спроводи у сарадњи са Биолошким факултетом из Београда.

1.3.3.1. Праћење строго заштићених врста

Планирају се интензивнија истраживања реликтних врста: дервентенског различка (*Centaurea derwentana*) и Николићеве кандилке (*Aquilegia nikolicii*). Истраживања би обухватила прикупљање материјала и генетичка истраживања. Дрastiчно је смањена бројност кандилке на потезу Перућац - Дервента, услед реконструкције пута. Ова врста је такође угрожена од стране туриста, пре свега због постављања низа туристичких објеката на обали језера Перућац. Са друге стране, планира се и детаљније истраживање стена у циљу утврђивања стања, као и микроклиматских услова ових врста.

Све ове активности претходе успостављању *ex situ* популација, како би се обезбедио опстанак ових врста у будућности.

Пратиће се и стање строго заштићених врста попут популација божура (*Paeonia officinalis*), сибирске перунике (*Iris sibirica*), змијоглавке (*Echium russicum*) у НП Тара.

Планирана средства:

Сопствена средства (накнада): 200.000,00 динара

Извршиоци:

Предузеће

1.3.3.2. Праћење строго заштићених врста орхидеја

С обзиром да су скоро све врсте орхидеја законом заштићене, праћење стања врста из ове породице представља редовну активност. Праћење стања ових врста подразумева фотографисање јединки, утврђивање стања њихових популација, опис станишта и бележење актуелних и потенцијалних фактора угрожености.

Планирана средства:

Сопствена средства (накнада): 200.000,00 динара

Извршиоци:

Предузеће

1.3.3.3. Мониторинг маховина тресетница

Угрожене врсте маховина се налазе и даље у јако лошем стању. Највећа претња је свакако хидролошки режим у Црвеном потоку. Осим планираног мониторинга стања популација тресетница (више врста) које су строго заштићене и налазе се на листи Берн конвенције, Директиве о стаништима, у следећој години планирају се и хидрогеолошка истраживања у циљу утврђивања проблема и дефинисања могућих решења уколико постоје. Такође, планирају се и конкретне мере на уклањању мезофилне вегетације и транслокација у ширем подручју Црвеног потока. Транслокације на влажнија станишта и успостављање нових субпопулација је од суштинске важности за очување угрожених врста тресетница.

Као и до сада наставиће се и досадашње активности: праћење виталности тресетница, путем еко-физиолошких и биохемијских параметара по вегетацијским сезонама (рано пролећна, летња и касно јесења), утврђивање стања популација (стабилна, опадајућа или растућа), као и мониторинг одабраних пилот површина током више година, кроз праћење тест површина постављених у лето 2019. године, утврђивање цензуса популације, комбинацијом метода унапред одабраног константног трансекта и квадрата, утврђивање репродуктивне способности

(генеративно, вегетативно) кроз сезонско праћење.

За наведену активност неопходно је ангажовање стручних институција и финансијска подршка Министарства заштите животне средине у износу од 300.000,00 динара.

Планирана средства:

Министарство заштите животне
средине - субвенције: 300.000,00 динара
Сопствена средства (накнада): 200.000,00 динара

Извршиоци:

Предузеће

1.3.3.4. Ревитализација популације српске режухе

У 2022 / 2023. години спроведено је јачање популације српске режухе у оквиру парка и то на два локалитета – Перућац и кањон Дервенте. Биљке које су одгајане у ех situ условима су биле пренете на поменуте локалитете.

У току 2024. године планира се спровођење следећих активности у оквиру пројекта ревитализације популације Српске режухе (*Cardamine serbica*) на подручју НП Тара:

1. наставак на јачању популације на два локалитета, као и теренских истраживања популација Српске режухе у НП Тара,
2. компаративна истраживања еколошких параметара на познатим стаништима врсте,
3. ех situ гајење биљака за потребе очувања и јачања природних популација,
4. праћење стања појачане популације српске режухе у оквиру НП Тара на два локалитета – Перућац и кањон Дервенте,
5. сакупљање биљног материјала на терену за молекуларне анализе,
6. сакупљање зрелих семена за потребе успостављања банке семена и ех situ заштите,
7. наставак детаљног проучавања еколошких параметара популације српске режухе (дистрибуција, бројност, фенолошке особености, удео цветалих јединки, опште стање и др).

За наведену активност неопходно је ангажовање стручних институција и финансијска подршка Министарства заштите животне средине у износу од 300.000,00 динара.

Планирана средства:

Министарство заштите животне
средине - субвенције: 300.000,00 динара
Сопствена средства (накнада): 200.000,00 динара

Извршиоци:

Предузеће

1.3.3.5. Картирање инвазивних врста

Подручје Националног парка Тара је заштићено подручје прве категорије и углавном се одликује природним и полуприродним стабилним екосистемима, међутим, спорадично се уочава присуство страних и инвазивних врста. Стране биљне врсте могу имати бројне негативне последице на структуру, функцију и динамику екосистема у којима се могу понашати као инвазивне. Ове врсте су углавном присутне на ободу екосистема уз путну инфраструктуру и насеља. Неопходно је детаљно мапирати, с обзиром да оне могу представљати велику опасност по биолошку разноврсност, а имају и способност трансформације особина земљишта у циљу подстицања свог раста и развоја, јер се у њима синтетишу и ослобађају алелохемикалије које утичу на хемијске карактеристике земљишта и самим тим мењањем станишних услова.

За наведену активност планирана су средства субвенције Министарства заштите животне средине у износу од 200.000,00 динара.

Планирана средства:

Министарство заштите животне
средине - субвенције: 200.000,00 динара
Сопствена средства (накнада): 100.000,00 динара

Извршиоци:

Предузеће

1.3.4. Мониторинг гљива

Истраженост Таре у погледу разноврсности гљива је и даље мала. Сматра се да су станишта на Тари изузетно важни миколошки локалитети. Праћење стања је важно и за строго заштићене и заштићене врсте гљива којих је у претходној години регистровано укупно 13 врста. Неопходно је наставити истраживања разноврсности гљива у смислу утврђивања конзервационих приоритета на подручју националног парка. С обзиром на присуство релативно скоро откривених нових врста за науку на простору парка и то ендемичних врста, истраживање гљива указује на важност спровођења овог вида активности. Поред тога, у плану је сумирање података у виду штампаног издања, које ће обухватити целокупну до сада истражену фунгију Таре.

За наведену активност неопходно је ангажовање стручних институција и финансијска подршка Министарства заштите животне средине у износу од 300.000,00 динара.

Планирана средства:

Министарство заштите животне
средине - субвенције: 300.000,00 динара
Сопствена средства (накнада): 200.000,00 динара

Извршиоци:

Предузеће

1.3.5. Мониторинг фауне

У склопу мониторинга фауне, прати се више група организама животиња. За сваку групу организама неопходно је применити одговарајуће методе истраживања и посматрања. Праћење кључних врста у екосистемима се наставља, праћењем одабраних врста сисара, циљних врста птица, као и миграција птица.

Програми мониторинга обухватају велике звери, мрког медведа, затим од других кичмењака птице, као и поједине врсте водоземаца и гмизаваца. Од бескичмењака значајна врста која је обухваћена програмима праћења је и даље Панчићев скакавац који има статус ЕН у Црвеној Књизи Orthoptera. Затим, прате се и значајне врсте дневних лептира, а такође се већ две године истражује подземна фауна.

1.3.5.1. Праћење одабраних врста сисара

Праћење одабраних врста сисара, пре свега великих звери, обавља се применом различитих метода.

1. Праћење инфрацрвеном детекцијом

Инфрацрвена детекција постаје све коришћенији метод у праћењу фауне сисара. Сам метод има доста предности и омогућава прикупљање значајних података. Мрежа камера је већ више година установљена на подручју парка, са измењеном динамиком услед честих крађа и то на потпуно неочекиваним местима. Са усавршавањем технологије и побољшањем квалитета самих камера, осим првобитних циљних врста бележе се и мање врсте сисара, као и низ врста птица.

Као и претходних година, приоритетне врсте су мрки медвед и вук (*Ursus arctos*, *Canis lupus*) од сисара. Сви подаци се уносе у одговарајућу базу података, ради прецизније обраде и статистичке анализе.

2. Генетски мониторинг

Неопходно је наставити и са генетским мониторингом. Током 2019/20. године, вршено је сакупљање и добијени су резултати који су показали да је највероватнија бројност 58 јединки медведа. Поновљеном анализом може се утврдити да ли постоји преклапања и у којој мери су и даље присутне јединке из периода претходног узорковања. Добијеним анализама такође се утврђује: бројност, виталност популације, хибридизација, као и генетски параметри популације, укључујући генетичку разноврсност, структуру и ефективну величину популације.

За наведену активност неопходно је ангажовање стручних институција и финансијска подршка Министарства заштите животне средине у износу од 700.000,00 динара.

Планирана средства:

Министарство заштите животне средине - субвенције: 700.000,00 динара
Сопствена средства (накнада): 300.000,00 динара

Извршиоци:

Предузеће

3. Праћење маркираних јединки мрког медведа сателитском телеметријом

Захваљујући подршци Министарства заштите животне средине и средствима донације, 2023. године су маркиране две јединке мрког медведа GPS - GSM огрлицом. Сателитским праћењем добија се велики број података о екологији мрког медведа, кретању и величини ареала.

4. Праћење фауне и мрког медведа са термовизијским уређајем

Термално снимање и осматрање је техника даљинског праћења животиња са неколико примена у различитим областима. У теренским студијама екологије животиња, ова неинвазивна техника омогућава праћење и у дневним и ноћним условима, као и отежаним временским условима. Управо то је једна од предности у односу на инфрацрвену детекцију. То значи да се животиње могу открити на широком подручју упркос атмосферским условима који би иначе могли да изазову проблеме за снимање. Термално снимање је веома погодно за апликације за праћење и очување дивљих животиња, јер минимизира ефекте узнемиравања животиња током прикупљања података из истраживања.

За наведену активност неопходна је набавка опреме и подршка Министарства заштите животне средине у износу од 250.000,00 динара.

Планирана средства:

Министарство заштите животне средине - субвенције: 250.000,00 динара
Сопствена средства (накнада): 100.000,00 динара

Извршиоци:

Предузеће

1.3.5.2. Праћење Панчићевог скакавца (*Pyrgomorphulla serbica*)

Панчићев скакавац, као ендемо-реликтна и строгозаштићена врста је свакако једна од најзначајних врста на подручју Националног парка. Захваљујући интензивном праћењу стања и

истраживању претходних година евидентиран је низ нових локалитета са Панчићевим скакавцем (*Ryugomorphulla serbica*). Уочена је значајна повезаност бројности популација у зависности од временских услова, па је она и значајно варијала. По величини се издвајају популације на подручју Змајевачког потока локалитетима Алушких планина и Лисичје воде у Заовинама. Највећи проблем у очувању ове врсте и даље остаје што се станишта ове угрожене врсте налазе на подручју III и II степена заштите, а значајни локалитети налазе се на земљишту приватне својине.

За наведену активност планирана су средства из подршке Министарства заштите животне средине у износу од 240.000,00 динара.

Планирана средства:

Министарство заштите животне средине - субвенције: 240.000,00 динара
Сопствена средства (накнада): 200.000,00 динара.

Извршиоци:

Предузеће

1.3.5.3. Праћење дневних лептира

Подручје Националног парка Тара је значајно за очување врста дневних лептира за подручје наше земље, тако да се планира са наставком активности на праћењу и утврђивању стања популација, као и њихових станишта.

Наставак праћења стања и картирања циљаних врста: *Phengaris alcon*, *Phengaris arion*, *Euphydryas aurinia*, *Euphydryas maturna*, *Parnassius apollo*, *Lycaena dispar*. Истраживање би укључивало прикупљање прецизних геореференцираних података о присуству ових врста у различитим стадијумима (јаје, лутка, гусеница), као и идентификација свих потенцијалних станишта поменутих врста. Поред прикупљања података за циљане врсте, обављаће се и тотални попис врста током теренских излазака, са посебним освртом на строго заштићене и заштићене врсте. Прикупљање прецизних геореференцираних података о присуству ових врста у различитим стадијумима (јаје, лутка, гусеница), као и идентификацију свих потенцијалних станишта поменутих врста.

За наведену активност планирана су средства субвенције Министарства заштите животне средине у износу од 250.000,00 динара.

Планирана средства:

Министарство заштите животне средине - субвенције: 250.000,00 динара
Сопствена средства (накнада): 200.000,00 динара

Извршиоци:

Предузеће

1.3.5.4. Праћење птица

Након 10 година праћења стања фауне птица, наставиће се са досадашњим методама праћења уз додавање нових метода попут телеметрије и обележавање и праћење појединих врста - сателитска телеметрија која представља савремену методологију мониторинга угрожених врста животиња, до сада је у парку примењивана на мрком медведу, а у плану је да се на овај начин прате и поједине врсте птица.

Праћење циљних врста птица биће вршено методама:

- цензуса у тачки за следеће врсте: гаџаста кукумавка (*Aegolius funereus*), мала сова (*Glaucidium passerinum*), дугорепа сова (*Strix uralensis*), планински (*Dendrocopos leucotos*) и тропрсти детлић (*Picoides tridactylus*),

- трансеката- трансекти су већ одређени у први годинама праћења стања,
- прстеновања- и прстеновање птица које се обавља у време јесење сеобе.

За наведену активност планирана су средства субвенције Министарства заштите животне средине у износу од 400.000,00 динара.

Планирана средства:

Министарство заштите животне средине - субвенције: 400.000,00 динара
Сопствена средства (накнада): 200.000,00 динара

Извршиоци:

Предузеће

1.3.5.5. Праћење подземне фауне

Подземна фауна је систематски почела да се истражује у 2022. години и 2023. години.

Истраживања подземне фауне која су започета су дала значајне резултате и довела до открића неколико нових врста за фауну Србије, као и нове врсте за науку. Поједина подземна станишта су се показала као изузетно богата, попут Вучје јаме где је пронађена значајна врста пећинског тврдокрилца - *Velesaphaenops tarensis* из Јагошнице.

Највреднији резултати досадашњих активности су открића три врсте које су нове за науку. Две врсте су прави троглобионти, тврдокрилац *Chaetoduvalius n.sp.* и паук косац *Cyphophthalmus n. sp.* (слика 8). Нова врста за науку је и стонога *Lithobius n. sp.*, која вероватно припада категорији троглофила.

Планирају се активности на праћењу и рекогносцирању 10 спелеолошких објеката, пећина и јама у којима је већ утврђено присуство још значајних троглобионтичких врста. Тврдокрилци: *Velesaphaenops tarensis*, *Pholeuonopsis tarensis*, *Pholeuonopsis lupi*, *Proleonhardella tarensis*, *Neotrechus augustae* и стоноге, *Brachydesmus subterraneus*, *Haasea plasana* и *Brachydesmus femoralis*.

За наведену активност планирана су средства субвенције Министарства заштите животне средине за ангажовање стручних организација у износу од 350.000,00 динара.

Планирана средства:

Министарство заштите животне средине - субвенције: 350.000,00 динара
Сопствена средства (накнада): 150.000,00 динара

Извршиоци:

Предузеће

1.3.5.6. Праћење фауне водоземаца и гмизаваца

Водоземци представљају врло важне показатеље стања у конкретним екосистемима. Наиме, водоземци заузимају средишњу карику у пирамидама исхране, јер конзумирају бројне припаднике бескичмењачка, а уједно представљају и основни извор хране већем броју крупнијих животиња, посебно птица. Врло су осетљиве животиње на сваки негативан утицај па реагују врло брзо на промене у животној средини (хормонални дисбаланс, феминизирајући ефекти, успорен раст, абнормалности – појаве деформитета и малформацијатомом развоја, слабљење имунитета и пораст укупног броја болесних животиња, високморталитет, низак фекундитет – фертилитет – наталитет). Попис врста водоземаца за подручје националног парка постоји, али популациона истраживања нису спровођена.

Вршиће се мониторинг врста, са сопственим стручним особљем, посебно строго заштићених врста водоземаца и гмизаваца.

Планирана средства:

Сопствена средства (накнада): 200.000,00 динара

Извршиоци:

Предузеће

1.3.6. Мониторинг природних ресурса – едукација студената кроз мониторинг природних вредности парка

У сарадњи са Биолошким факултетом, планирана је едукација студената кроз мониторинг природних ресурса: флоре, фауне, гљива и вода. Едукација је планирана у четири термина, у седмодневним боравцима студената и професора на терену, у пролећном термину (април и мај) и јесењем (септембар и октобар).

За наведену активност планирана су средства субвенције Министарства заштите животне средине у износу од 760.000,00 динара (организација боравка студената на терену и материјални трошкови – гориво и опрема).

Планирана средства:

Министарство заштите животне

средине - субвенције: 760.000,00 динара

Сопствена средства (накнада): 200.000,00 динара

Извршиоци:

Предузеће

1.4. Мониторинг вода

Праћење квалитета површинских вода је вишегодишња активност и спроводи се у складу са „Правилником о параметрима еколошког и хемијског статуса површинских вода и параметрима хемијског и квантитативног статуса подземних вода“.

Утврђивање статуса врши се праћењем биолошких и физичко-хемијски параметара који су од значаја за дефинисање категорије површинске воде, а које је могуће спровести са постојећом лабораторијом. Праћење квалитета вршиће се на утврђеним локалитетима површинских вода, на водотоковима и на акумулацијама у парку. Акумулација Перућац ће се интензивније пратити у летњем периоду. Неопходна је набавка средстава које се односе на одржавање постојеће лабораторије.

Планирана средства:

Сопствена средства (накнаде): 100.000,00 динара.

Извршиоци:

Предузеће

1.5. Мониторинг климе

Захваљајући постављеним метеоролошким станицама на Митровцу и Предов Крсту континуирано се прате климатски показатељи Таре. Метеоролошке станице су аутоматске и садржи сензоре за мерење температуре, влажности ваздуха, количине падавина, соларне радијације, правац, брзину ветра, влажности и температуре земљишта.

Неопходно је извршити сервис станица као и набавку посебне станице за земљиште у оквиру метеоролошке станице на Митровцу, за наведену активност планирана су средства субвенције Министарства заштите животне средине за опрему, у износу од 100.000,00 динара.

Планирана средства:

Министарство заштите животне

средине - субвенције: 100.000,00 динара

Сопствена средства (накнада): 100.000,00 динара

Извршиоци:

Предузеће

1.6. Мониторинг спелеолошких објеката

Наставиће се сарадња са Друштвом истраживача “Владимир Мандић Манда” из Ваљева на спелеолошком истраживању подручја Јагоштице и Предовог Крста, посебно Јаме код Чехове куће, као значајног објекта геоморфолошког наслеђа.

Планирана средства:

Сопствена средства (накнаде): 25.000,00 динара.

Извршиоци:

Предузеће

1.7. Мониторинг геонаслеђа

Републички геолошки завод спроводи активности на геолошком и геоморфолошком истраживању подручја планине Таре, као дела Западне Србије. Резултати истраживања, биће валидни и значајни за Геопарк Стари Влах, коме припада Национални парк Тара.

На простору Националног парка Тара, као феномени геопарка, налази се Перућачко врело и водопад Перућац, кањон Дрине, потом Јама код Чехове куће.

Планирана средства:

Сопствена средства (накнаде): 25.000,00 динара.

Извршиоци:

Предузеће

2. Приоритетне мере и активности на управљању културно-историјским вредностима

У току године, на свим манифестацијама, сајамским наступима, презентацијама, организованим посетама, промовисаће се и културно-историјске вредности Националног парка, посебно манастир Рача и некрополе стећака у Перућцу и Растиштима, као посебна вредност са УНЕСКО-ве листе светске културне баштине.

Поставиће се нове информативне табле о археолошким налазиштима у Перућцу, Растиштима и Заовинама.

Планирана средства:

Сопствена средства (накнада): 200.000,00 динара

Извршиоци:

Предузеће

3. Управљање посетиоцима

3.1. Рад у Центрима за посетиоце

Наставиће се одржавање постојећих центара за посетиоце, кроз одржавање и обнову постојећих изложбених поставки. Рад у Центрима за посетиоце у Бајиној Башти и на Митровцу подразумева пружање информација посетиоцима у оквиру инфо пулта, пријем посетилаца и одлазак у обилазак парка, продају сувенира и услуга попут шумског биоскопа, издавања бицикала, кајака и сл. Због повећаног обима посла и ради продужавања радног времена током летње сезоне, ангажују се додатно запослени радници.

Планирана средства:

Сопствена средства(накнаде): 6.000.000,00 динара

Извршиоци:

Предузеће

3.2. Материјала намењеног посетиоцима

За потребе информисања посетиоца планирана је израда штампаног пропагандног и информативног материјала:

- Проспект Националног парка Тара,
- Планинарско-туристичка карта, ажурирање и штампа новог тиража планинарске мапе.
- Проспекти кампа ренџера, флајери,
- Улазнице у центре за посетиоце и резерват природе, у заштићено добро,
- У оквиру пројекта ИПА Србија – БиХ „Оснаживање одрживог развоја туризма у заштићеним подручјима – неограничени хоризонти без баријера“ планирана је израда Плана управљања посетиоцима. Израда наведеног плана од изузетног је значаја посебно за најпосећеније локалитете, видиковац Бањску стену и резерват природе “Црвени поток”, како би се планом утврдили гранични капацитети и максималним бројем посетилаца у једном тренутку. На тај начин постиже се контрола посетиоца и смањити притисак на природу.

Планирана средства:

Сопствена средства (накнаде): 800.000,00 динара

Извршиоци:

Предузеће

3.3. Уређење ентеријера „улазних капија“

Извршиће се уређење ентеријера у објектима „улазних капија“ у Перућцу и Калуђерским Барама са неопходним елементима уређења (инфо пултом, полицама и осталим уређајима).

За наведену активност планирана су средства субвенције Министарства заштите животне средине у износу од 300.000,00 динара.

Планирана средства:

Министарство заштите
животне средине: 300.000,00 динара
Сопствена средства (накнада): 200.000,00 динара

Извршиоци:

Стручне организације
Предузеће

4.Управљање природним ресурсима

4.1. Задаци и активности на заштити и управљању шумама

4.1.1. Заштита шума од сушења

Активности на заштити шумских екосистема вршиће се кроз праћење стања шума на постављеним огледним површинама. Посеба активност на заштити шума одвијаће се кроз мониторинг инсеката односно сипаца поткорњака и њихово сузбијање применом феромонских клопки. Такође, планирана је активност на праћењу штеточина на лишћарима, губара и мразовца.

Планирана је набавка феромона и мониторинг на заштити шума, планирана средства Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде.

Планирана средства:

Управа за шуме: 6.800.000,00 динара
Сопствена средства: 6.500.000,00 динара

Извршиоци:

Предузеће

4.1.2. Нега и обнављање шума

Активност на нези и обнављању шума подразумевају неговање засада и пошумљених површина, пошумљавање голети и површина насталих процесом сушења шума, као и сакупљање семена и производњу садног материјала.

Планирани су радови на нези засада кроз радове на окопавању, прашењу и уклањање конкурентске вегетације:

- ГЈ „Тара“ одељење 9-а – површине 1,42 ха,
- ГЈ „Звезда“ одељења 32б и 30а на укупној површини од 1,45 ха.

У току 2024. године извршиће се два здравствена прегледа регистрованих семенских објеката и шумских расадника „Калуђерске बारे“ и „Луг“, за производњу репродуктивног материјала шумског дрвећа (семена, садница). У регистрованим расадницима, наставиће се школовање шумског и декоративног садног материјала, као и производња контејнерских садница за пошумљавање (30.000 комада) у новоизграђеном стакленику у расаднику „Луг“.

Вршиће се сакупљање, дорада и стављање у промет репродуктивног материјала семена четинарских и лишћарских врста, у зависности од уroda семена, а за потребе обнављања шума.

Планирана средства:

Будет РС-Управа за шуме: 500.000,00 динара

Сопствена средства: 7.500.000,00 динара

Извршиоци:

Предузеће

4.2.3. Планирање и уређивање шума

Активности у области планирања и уређивања шума односе се на:

- ажурирање електронске базе евиденције непокретности јавне својине,
- снимање граница у ГЈ „Тара“,
- набавка опреме за геодетске радове,
- израда нових запреминских таблица за Национални парк Тара,
- израда норми у коришћењу шумама.

За активност израда норми и запреминских таблица, користиће се и стручне услуге Шумарског факултета у Београду.

Планирана средства:

Сопствена средства: 5.000.000,00 динара

Извршиоци:

Предузеће

4.1.4. Коришћење шума

Активност на коришћењу шума обухвата спровођење годишњих редовних планова сеча обнављања и плана проредних сеча, у складу са основама газдовања шумама у државним шумама и обављање стручно - техничких послова у приватним шумама.

На основу укупно дозначене дрвне масе (48.069м³) за 2024. годину, планирана је производња дрвних сортимената у износу од 40.512 м³ бруто масе из редовног плана и тиме се остварује приход од 301.367.345,00 динара. Очекује се и случајни принос, у износу до 8.000 м³ кроз санитарне-узгојне захвате и приход од 41.324.360,00 динара.

Укупан планирани приход од дрвних сортимената износи 342.691705,00 динара. Укупно планирани трошкови услуга у шумарству су 37.598.750,00 динара, остала производња је у сопственој режији или ће се вршити продаја на пању.

Вршиће се и стручни послови на газдовању приватним шумама у складу са Привременим годишњим планом газдовања шумама сопственика за територију општине Бајина Башта за 2024. годину.

За стручно техничке послове у приватним шумама планирана су Буџетска средства у износу од 4.500.000,00 динара.

Планирана средства:

Буџет РС-Управа за шуме: 4.500.000,00 динара

Сопствена средства: 175.710.000,00 динара

Извршиоци:

Предузеће

4.2. Задаци и активности на заштити и управљању ловном и риболовном фауном

4.2.1. Активности на заштити ловне фауне

Активности на заштити ловне фауне спроводиће се на основу Годишњег плана газдовања ловиштем за ловну 2024/2025. годину, усаглашеног са средњорочним планом - Ловном основом 2017-2027. година.

Управљање популацијама ловних врста дивљачи у 2024. години првенствено се односи на утврђивање бројних стања дивљачи по врстама, праћења јеленске дивљачи која се појавила као нова врста, планирање развоја популације дивљачи у току ловне године, планирањем набавке хране за прихрану дивљачи и план одстрела ловне дивљачи.

Заштита неловних врста дивљачи, одвијаће се кроз свакодневне активности службе у циљу спречавања узнемиравања, уништавања станишта, противзаконитог коришћења и сличних радњи у ловишту.

Такође, наставиће се и активности на реализацији пројекта “Унапређење газдовања популацијама дивокосе /*Capreolus capreolus* / у ловишту “Тара” који се односи на мониторинг дивокосе, као и на пројекту “Унапређење биолошких капацитета и техничке инфраструктуре за реинтродукцију дивокосе на погодна станишта у Србији”. Планирана је набавка камера фотозамки и теренског возила из средстава суфинансирања – Управа за шуме.

Планирана средства:

Управа за шуме: 4.650.000,00 динара

Сопствена средства: 10.000.000,00 динара

Извршиоци:

Предузеће

4.2.2. Активности на заштити риболовних вода

Риболовним водама Националног парка Тара управљаће се на основу Годишњег програма унапређења рибарства за 2024. годину, усаглашеног са Програмом управљања рибарским подручјем “Националног парка Тара” за период 2023-2032. година.

На риболовним водама организоваће се спорсткни риболов и очекивани приход од продаје риболовних дозвола планиран је у износу од 1.000.000,00 динара.

Планирана средства:

Сопствена средства: 5.000.000,00 динара

Извршиоци:

Предузеће

IV ПРИОРИТЕТНИ ЗАДАЦИ НАУЧНО - ИСТРАЖИВАЧКОГ И ОБРАЗОВНОГ РАДА

Приоритетне задаци научно - истраживачког и образовног рада произилазе из стања природних и створених вредности и потребе њихове заштите, очувања и унапређења. Приоритетни научно - истраживачки радови су:

1. Праћење миграције птица и слепих мишева трајним обележавањем алуминијским прстеновима - пројекат реализује Природњачки музеј Београд. Вишегодишњи пројекат, по дозволи број 353-01-1842/2014-17,
2. Наставља се и пројекат праћења популације медведа помоћу електронских огрлица пројекат "Мониторинг популације мрког медведа"- Биолошки факултет,
3. Истраживање Nematoda на свим стаништима у Националном парку Тара - Пољопривредни факултет Београд, пројекат је вишегодишњи и део је докторске дисертације,
4. Генетска истраживања оморице - Биолошки факултет, Биолошки институт и Институт за шумарство,
5. Истраживања генетских својстава букве - део докторске дисертације Шумарски факултет,
6. Праћење стања шума на биоиндикацијским тачкама - Институт за шумарство - Београд,
7. Примена фунгицида у заштити шума - Шумарски факултет,
8. Праћење стања и структуре састојина оморице, јеле, смрче и букве на постављеним огледним пољима – Шумарски факултет Београд (завршна година, извештај и штампа приручника о стању, планирана средства у износу од 300.000,00 динара из субвенција Министарства заштите животне средине).
9. Пројекат технолошког развоја "Адаптација и одрживо коришћење шума у циљу смањења негативних последица екстремних промена климе"- Институт за низијско управљање шумама и животну средину - Нови Сад.
10. Пројекат „Утицај климатских промена и поткорњака на сушење оморице, смрче и јеле у Националном парку Тара“ – Шумарски факултет Београд (планирана средства у износу од 950.000,00 динара из субвенција Министарства заштите животне средине).
11. Истраживање земљишта на тресетиштима Националног парка Тара
Министарство заштите животне средине – Агенција за заштиту животне средине.

Планирана средства:

Министарство заштите
животне средине: 1.250.000,00 динара
Сопствена средства (накнада): 1.000.000,00 динара

Извршиоци:

Стручне организације
Предузеће

V ПЛАНИРАЊЕ, ИЗГРАДЊА И УРЕЂЕЊЕ ПОДРУЧЈА

1. Планирање

1.1.Израда Пројекта санације објекта на Батури

За бившу лугарницу на Батури, која је кроз процес озакоњења, легализована, планирана је израда пројекта санације, како би се објекат ставио у функцију смештаја у туризму.

Планирана средства:

Сопствена средства: 800.000,00 динара

Извршиоци:

Предузеће

1.2. Имплементација Плана детаљне регулације обале језера Перућац

У сарадњи са Општинском управом Бајина Башта и ХЕ „Бајина Башта“, приступиће се имплементацији Плана детаљне регулације обале језера Перућац, на потезу од бране у Перућцу до ушћа Дервенте у Дрину.

Планирана средства:

Средства Општине Бајина Башта

Извршиоци:

Остали субјекти

1.3. Завршетак Плана детаљне регулације обале језера Заовине

У складу са Просторним планом подручја посебне намене Националног парка Тара, и започетим активностима на изради, завршиће се План детаљне регулације обале језера Заовине. План израђује пројектно предузеће ЈУГИНУС – Београд.

Планирана средства:

Сопствена средства (накнаде): 3.000.000,00 динара

Извршиоци:

Предузеће

2. Изградња и инвестиције

2.1. Инвестиције на објектима

2.1.1. Санација објекта шумарске куће Митровац

На постојећем објекту управне зграде (лугарнице) – шумарска кућа „Митровац“, због прокишњавања крова, старе водоводне и канализационе мреже, као и мреже електроинсталација, планирана је потпуна санација објекта шумарске куће Митровац, замена крова, унутрашња санација (грађевинско – занатски радови, водоводна и електро инсталација) као и опремање објекта према пројекту.

За замену крова потребна су средства у износу од 3.000.000,00 динара, унутрашњу санацију (грађевинско – занатски радови, водоводни и електро радови) -12.000.000,00 динара и за опремање 3.500.000,00 динара.

Планирана средства:

Министарство заштите

животне средине: 6.500.000,00 динара

Сопствена средства (накнада): 14.000.000,00 динара

Извршиоци:

Стручне организације

Предузеће

2.2.2. Санација надстрешница на Митровцу

Планирана је санација две постојеће дрвене надстрешнице на платоу Митровац, кроз замену крова.

Планирана средства:

Сопствена средства (накнаде): 1.000.000,00 динара

Извршиоци:

Предузеће

2.2. Пројектовање, изградња и одржавање путева

Пројектовање, изградња и одржавање путева је редовна активност на реконструкцији шумских путева у свим газдинским јединицама, санацији регистрованих клизишта и изградњи шумских влака. Наведени путеви су у функцији газдовања шума и суфинансирају се из Буџета Републике Србије, преко Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде.

Планирана је изградња шумских путева у складу са основама за газдовање шумама, према добијеним условима заштите природе:

1. Газдинска јединица „Црни Врх“ :
 - пут „Омар – Средњи пут“ “ у дужини од 0,6 км.
2. Газдинска јединица „Звезда“ :
 - пут „Слатка вртача - Смиљево брдо - Биљешка стена“- у дужини од 2,6 км
3. Газдинска јединица „Тара“ :
 - пут „Мамара -Долови“, полази од пута,„Набојине – Горушице“, чворна тачка одељење 29 и 30/31 до чворне 37, 38 и 51.одељење) у дужини од 1,480км,
 - Шумски пут „Тисово брдо – 109. одељење“ одваја се од асфалтног пута „Митровац – Секулић“ у близини границе одељења 72. и 73., а затим пролази кроз одељења 72. и 109., све до границе 109. одељења са приватним парцелама и завршава се на кружној окретници шумског пута „ Секулић – Награмак“, који је до сада био слепи пут, у дужини од 0,950км.

Укупно планирана дужина путева за изградњу је 5,63 км.

У оквиру локалних путева, по предлогу удружења шумовласника, планирани су следећи путни правци за градњу:

- КО Јагоштица – пут Бубњић- Браутово брдо-2,5км,
- КО Коњска река – пут Зађељ- Језера -3,5км.

Вршиће се реконструкције, санације и одржавање постојећих шумских и локалних путева.

Планирана средства:

Управа за шуме: 20.800.000,00 динара

Сопствена средства: 10.00.000,00 динара.

Извршиоци:

Предузеће

2.3. Изградња и одржавање локалних асфалтних путева

Планиране су активности на наставку асфалтирања постојећег локалног пута „Седаљка – Предов Крст“ и макадамског пута „Митровац-Бањска стена“, уколико се обезбеде средства донације.

Планирана средства:

Сопствена средства : 5.000.000,00 динара

Извршиоци:

Предузеће

2.4. Набавка радних машина, алата и опреме

Набавка радних машина, алата и опреме, односи се на набавку алата и опреме, моторних тестера за потребе газдовања шумама, тримера, радних алата за стручне службе за потребе газдовања шумама.

За потребе стручних служби планирана је набавка неопходне опреме (компјутери, штампачи, фото апарати, двогледи и слично).

Планирана средства:

Сопствена средства: 2.000.000,00 динара

Извршиоци:

Предузеће

3. Уређење простора

3.1. Шетне стазе, излетишта, израда и одржавање мобилијара

Шетне стазе су значајни елементи уређења простора и врло значајна туристичка инфраструктура, планирано је одржавање шетних стаза:

- Шетна стаза „Совина учионица“ - одржавање мобилијара,
- Уређење одморишта Танкосин гроб, пут за Секулић,
- Уређење постојећег излетишта Хајдучка чесма,
- Уређење – одржавање видиковаца Бањска и Биљешка стена, Одржавање видиковаца – осматрачница.

Планирана је израда нових и замена дотрајалих информативних табли и мобилијара на Предовом Крсту, Митровцу, Шљивовици, Соколини, Ослуши и на Калуђерским Барама.

Планирана средства:

Сопствена средства: 1.800.000,00 динара

Извршиоци:

Предузеће

3.2. Уређење платоа Митровац

Планирано је уређење платоа испред планинарског дома Митровац, извршено је нивелисање и насыпање терена испред планинарског дома Митровац. Потребно је поплочавање прилаза објекту и изградња паркинга за возила, као и израда и постављање мобилијара.

За наведену активност планирана су средства суфинансирања од Министарства заштите животне средине у износу од 1.000.000,00 динара.

Планирана средства:

Министарство заштите

животне средине: 1.000.000,00 динара

Сопствена средства(накнаде): 1.000.000,00 динара

Извршиоци:

Предузеће

3.3. Израда тематских табли упозорења

У циљу заштите животиња при кретању на јавним путевима, као и обавештења посетиоца о присуству истих, планирано је постављање 10 едукативних табли које су и упозорења о кретању животиња на јавним путевима. Израда табли планирана је на једном стубу, квадратна алуминијска подлога, са залепљеном, тематском фолијом, двостарано, 20 тематских табли.

За наведену активност планирана су средства суфинансирања од Министарства заштите животне средине у износу од 400.000,00 динара.

Планирана средства:

Министарство заштите

животне средине: 400.000,00 динара

Сопствена средства(накнаде): 200.000,00 динара

Извршиоци:

Предузеће

VI ПРОМОЦИЈА ВРЕДНОСТИ ЗАШТИЋЕНОГ ПОДРУЧЈА

1. Задаци на развоју културно-образовних и информативно-пропагандних активности

1.1. Информативно-пропагандне активности

Вршиће се континуирана сарадња са локалним, регионалним и републичким штампаним и електронским медијима (текстови, репортаже, снимање и емитовање манифестација поводом обележавања еколошких датума, едукативне емисије и рад са школском децом, спортско-рекреативне активности у парку, еко кампови и друго). За медијско приказивање, односно снимање свих догађаја по захтеву управљача и емитовање на локалној телевизији и у локалним новинама, планирана су средства суфинансирања из Министарства заштите животне средине - у износу од 300.000,00 динара.

Информативна активност огледаће се и кроз израду и редовно ажурирање Информатора о раду, ажурирање сајта Предузећа.

Планирана средства:

Министарство заштите животне средине - субвенције: 300.000,00 динара
Сопствена средства (накнада): 400.000,00 динара

Извршиоци:

Предузеће

1.2. Штампане промотивног материјала

- Штампане планинарских карата,
- Монографија о Етнографском наслеђу – сарадња са Етнографским музејом из Београда, започети активности на припреми публикације за штампу,
- Монографија о геонаслеђу Националног парка Тара - сарадњи са Геолошким заводом Србије, започети активности на припреми публикације за штампу,
- Штампане промотивног материјала: кесе, фасцикле, блокови, календари, постери, разгледнице, сувенири.

Планирана средства:

Сопствена средства (накнада): 1.000.000,00 динара

Извршиоци:

Предузеће

1.3. Едукативно-промотивне активности

- Периодичне мултимедијалне презентације у Центрима за посетиоце на Митровцу и Бајиној Башти,
- Сезонске теренске презентације за групне посете на локалитету „Тепих ливада“,
- Програми за туристичке групе на подручју парка,
- Периодичне презентације Националног парка Тара у земљи и иностранству,
- Обележавање еколошких датума,
- Учешће на сајмовима,

- Организација Фото сафарија „Тара 2024“,
- Организација едукативног кампа -"Камп младих чувара",
- Програм посматрања медведа,
- Подршка организацији планинарске трке са препрекама „Трибалион“,
- Подршка организацији планинарској трци ултра маратон – Тара ултра трејл“,
- Подршка организацији бициклистичких трка,
- Подршка организацији „Летње школе дизајна“,
- Подршка организацији „Ликовна школа Тара - 2024“,
- Подршка спортско - рекреативним камповима,
- Подршка едукативним и промотивним камповима на простору НП Тара,
- Започеће се са новом образовно - рекреативном манифестацијом „Дани божура“,
- Подршка манифестацијама са промотивним, рекреативним и едукативним карактером.

Планирана средства:

Сопствена средства (накнада): 500.000,00 динара

Извршиоци:

Предузеће

VII. САРАДЊА УПРАВЉАЧА И ЗАИНТЕРЕСОВАНИХ СТРАНА

1. Сарадња са локалном заједницом и осталим корисницима парка

Сарадња са локалном заједницом одвијаће се кроз све већу заступљеност локалне заједнице и заинтересованих субјеката за развојне и одрживе пројекте. Формирањем Савета корисника парка и улазак заинтересованих субјеката, остварена је сарадња са локалном заједницом.

Сарадња ће се одвијати и са другим значајним субјектима на територији Националног парка Тара и локалном самоуправом, посебно у питањима решавање проблема комуналних питања и инфраструктурних пројеката.

Посебна сарадња је са удружењима и невладиним организацијама, које се баве едукацијом младих, локалног становништва и промоцијом заштићених вредности.

Планирана средства:

Сопствена средства(накнаде): 500.000,00 динара

Извршиоци:

Предузеће

Други корисн.

2. Међународна сарадња, сарадња са другим заштићеним подручјима Србије и осталим институцијама

Сарадња између паркова и заштићених добара вршиће се у оквиру Асоцијације паркова и заштићених добара и Асоцијације паркови Динарида, посебно на обуци, размени искустава, заједничким прекограничним пројектима.

Међународни пројекти у току:

1. Имплементација пројекта *"Заштићена подручја за природу и људе"* (Protected Areas for Nature and People) Светског фонда за заштиту природе који се финансира од стране Шведске агенције за обнову и развој (SIDA), рад са локалним становништвом.
2. Програм *„Сестрински паркови“*- меморандумом о сарадњи са Националним парком „Блек Кењон“, Колорадо, САД , планирана је узајамна размена и посета чувара националног парка у САД.
3. Пројекат *„Подршка ин ситу обнови и заштити најстарије врсте дрвета Европе - Панчићеве оморице* (Picea omorika (Panč.) Purkinye) (2021-2023. година) – завршетак пројекта.

Пројекат је заснован на директним мерама очувања угрожене реликтне и ендемичне врста дрвећа Панчићеве оморице (*Picea omorika* (Panč.) Purkinje), Циљ пројекта је стварање подлоге за будуће дугорочно управљање конзервационим мерама.

Пројекат се реализује са Републичким заводом за заштиту културно - историјског и природног наслеђа (БиХ) као водећим партнером, ЈП "Шуме Републике Српске" и НП "Дрина". Пројекат траје 3 године и финансира се из Глобалног фонда за заштиту дрвећа "Franklinia".

4. Заједнички пројекат *"Древне и нетакнуте букове шуме Карпата и других региона Европе"* са Заводом за заштиту природе Србије, номинација два локалитета ("Клисура Раче" и "Звезда") са буковим састојинама за УНЕСКОВ-у листу светске природне баштине.

5. Сарадња са НП „Горчански“ из Пољске – на основу меморандума о сарадњи предвиђена је узајамна посета запослених и размена искустава.

6. Пројекат *„Pick one leave none“* - финансира Европска Унија кроз „ERASMUS+“ програм Спорт 2021. Пројекат предлаже идеју једноставне и широко применљиве етике на отвореном за рекреативну пешачку популацију која би требало да донесе одрживост на пешачким стазама у вези са проблемом неразградивог чврстог отпада. Кроз пројектно партнерство и досадашње активности на имплементацији пројекта анализирано је стање на изабраним стазама у 4 земље и предложене су идеје за даљу промоцију и разраду идеје. Пројекат реализују ПК Тара (Србија), ПД „Мајевица“ Сребреник (БиХ), ХПД „Горшчица“ Загреб (Хрватска), КПС „Азот“ Чашка (С. Македонија) и ЈП „Национални парк Тара“ и РРА „Златибор“ (Србија). Пројекат траје две године, односно завршава се у априлу 2024. године.

7. Пројекат *„Јачање пешачког коридора у прекограничном подручју Србије и Босне и Херцеговине – Е-CROSSPASS“* - суфинансира Европска унија у оквиру Програма прекограничне сарадње Србија - Босна и Херцеговина у оквиру ИПА ИИ 2014-2020. Пројекат спроводе ТО Ужице, Планинарско друштво „Коњух“ из Тузле, Министарство уређења простора и заштите животне средине Тузланског кантона и Планинарски савез Србије. Пројекат има за циљ да допринесе одрживом развоју локалних заједница, оживи и унапреди туризам на отвореном у прекограничном подручју између Тузланског кантона и региона Западне Србије. За пешачки туризам биће успостављене заједничке пешачке стазе укупне дужине 580 км, стазе ће бити мапиране, обележене и опремљене у складу са стандардима Европске асоцијације Рамблерс' Асоцијацион (ЕРА) као део европске пешачке руте Е7. Пројекат траје две године (2023-2025.).

8. Пројекат *„Вија Динарика: Зелена стаза изнад граница“* - реализује се у оквиру ИПА II Програма прекограничне сарадње Србија – Босна и Херцеговина 2014 – 2020, суфинансира га Европска унија. Пројекат спроводе Регионална развојна агенција Златибор из Ужица, Удружење „Тера Динарика“ из Сарајева и Општина Вареш. Пројекат ће допринети друштвено - економском развоју прекограничног региона кроз креирање, унапређење и валоризацију туристичког производа, планирано је обележавање 510 км нових и унапређење 315 км постојећих стаза како би се успоставила јединствена „Via Dinarica: Зелена стаза“ са могућностима њеног даљег развоја према другим регионима у Србији и другим земљама Балкана. Пројекат траје две године (2023-2025. година).

9. Потенцијани пројекти по позову „ЕУ за Зелену Агенду у Србији“, који финансира и технички подржава Делегација Европске уније у Србији, а спроводи Програм Уједињених нација за развој (УНДП) у партнерству са Министарством заштите животне средине Републике Србије, а у сарадњи са Амбасадом Шведске и Европском инвестиционом банком, са додатним финансирањем обезбеђеним од стране влада Шведске, Швајцарске и Републике Србије:

- „Иновативна решења у очувању угрожених биљних врста НП Тара“,
- „Очување травних станишта у Националном парку Тара кроз спречавање процеса сукцесије“.

Планирана средства:

Сопствена средства (накнаде): 500.000,00 динара

Извршиоци:

Предузеће

VIII ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА

Извори потребних средстава су:

динара

1. Прихода које оставује Предузеће од обављања делатности-----	378.980.000,00
2. Приход од накнада за коришћење вредности парка -----	48.000.000,00
3. Наменска средства из Буџета Републике Србије-----	74.250.000,00
3.1. Министарско пољопривреде, шумарства и водоп.-Управа за шуме -----	32.600.000,00
3.1.1. Стручни послови у шумама сопственика-----	4.500.000,00
3.1.2. Суфинансирање из Буџетског фонда за шуме-----	28.100.000,00
изградња шумских путева-----	20.800.000,00
биолошки радови (опрема за производњу садница) -----	500.000,00
заштита шума (набавка феромона, и мониторинг)-----	6.800.000,00
3.1.3. Суфинансирање из Буџетског фонда за ловство-----	4.650.000,00
набавка теренског возила-----	4.500.000,00
набавка камера – фотозамки-----	150.000,00
3.2. Министарство заштите животне средине: ---	36.600.000,00
3.2.1. Суфинансирање Програма управљања-----	37.000.000,00
4. Средства из донације-----	2.350.000,00

Укупан прилив:	503.580.000,00 динара
----------------	-----------------------

Укупан расход:	485.460.000,00 динара.
----------------	------------------------

Јавно предузеће “Национални парк Тара“
директор
Драгић Караклић- дипл.инг.шум

САДРЖАЈ

I УВОД-----	1
II ЦИЉЕВИ ЗАШТИТЕ, ОЧУВАЊА, УНАПРЕЂЕЊА И ОДРЖИВОГ КОРИШЋЕЊА ЗАШТИЋЕНОГ ПОДРУЧЈА-----	1
III ЗАШТИТА, ОДРЖАВАЊЕ, ПРАЋЕЊЕ СТАЊА И УНАПРЕЂЕЊЕ ПРИРОДНИХ И СТВОРЕНИХ ВРЕДНОСТИ-----	2
1.Приоритетне мере и активности на управљању природним вредностима-----	2
1.1. Чување подручја-----	2
1.2. Одржавање подручја-----	3
1.3. Праћење стања природних вредности-----	4
1.4. Мониторинг вода-----	11
1.5. Мониторинг климе-----	12
1.6. Мониторинг спелеолошких објеката-----	12
1.7. Мониторинг геонаслеђа-----	12
2.Приоритетне мере и активности на управљању културно-историјским вредностима-----	13
3.Управљање посетиоцима-----	13
3.1. Рад центара за посетиоце-----	13
3.2. Штампане материјала намењеног посетиоцима-----	14
3.3. Уређење ентеријера,„улазних капија“-----	14
4.Управљање природним ресурсима-----	14
4.1.Задачи и активности на заштити и управљању шумама-----	14
4.2.Задачи и активности на заштити и управљању ловном и риболовном фауном-----	16
IV ПРИОРИТЕТНИ ЗАДАЦИ НАУЧНО - ИСТРАЖИВАЧКОГ И ОБРАЗОВНОГ РАДА-----	16
V ПЛАНИРАЊЕ, ИЗГРАДЊА И УРЕЂЕЊЕ ПОДРУЧЈА-----	17
1.Планирање-----	17
1.1. Израда пројекта санације објекта Батура-----	17
1.2. Имплементација Плана детаљне регулације Перућац-----	17
1.3. Завршетак Плана детаљне регулације обале језера Заовине-----	18
2.Изградња и инвестиције-----	18
2.1. Инвестиција на објектима -----	18
2.2.Пројектовање,изградња и одржавање путева -----	18
2.3. Пројектовање и изградња асфалтних путева-----	19
2.4.Набавка радних машина, алата и опреме-----	19
3.Уређење простора-----	19
3.1. Шетне стазе и излетишта-----	19
3.2.Уређење платоа Митровац-----	20
VI ПРОМОЦИЈА ВРЕДНОСТИ ЗАШТИЋЕНОГ ПОДРУЧЈА-----	20
1.Задачи на развоју културно-образовних и информативно-пропагандних активности-----	20
1.1.Информативно-пропагандна активност-----	20
1.2.Штампане промотивног материјала-----	20
1.3.Едукативно промотивна активност-----	21
VII САРАДЊА -----	22
1.Сарадња са локалном заједницом, удружењима и осталим корисницима-----	22
2.Међународна сарадња и сарадња са другим заштићеним добрима-----	22
VIII ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА-----	24